

Med
hele
ukens
radio-
og tv-
program
SIDE 21-27

SPESIAL

Veiløp og Stek

MAGASIN FOR KULTUR, UTELIV OG UNDERHOLDNING

Kunstnerens Veiplan

Hva skal til for at Bergen skal bli en bedre kulturby? Tid og Sted har spurt sentrale aktører innen politikk og kultur.

KAREN MELVÆR, bokhandler:
– Bergen i seg selv er kultur. Grunnlaget er der. Dette må utnyttes ved å samle både de kreative-, de politiske- og næringslivskreftene. De må løfte mot felles mål. Noen spydspisser må festes skikkelig: Festspillene må styrkes, gamle deler av byen – som Vågsbunnen – må ivartas, byens mange musikk talenter må pleies, bibliotekvesenet må styrkes kraftig.

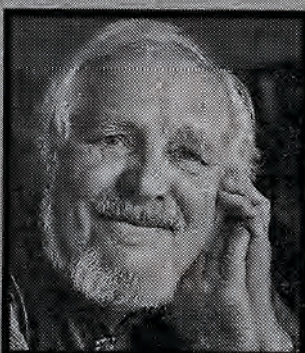
JANEKE VATNE medlem hovedutvalget for fritid og kultur, Bergen kommune:

Først må vi kvitte oss med tåpelige flokklere om å bli nummer 1. Deretter må vi satse på kulturområder hvor vi allerede har kompetanse, som de nye stats- og knutepunktinstitusjonene (DNS, Nye Carte Blanche, Kunstsamlingene), for så å gi større rom i framtidige budsjetter for undergrunnsgrupper, spesielt innen teater rettet mot barn og unge.

JOHAN F. KROEPÉLIEN, kulturaktivist og -entreprenør:
– Vi må spesialisere oss innen tyngdepunktene, som museums- virksomheten (Kunstsamlingene, Vestlandske Kunstindustri- museum og Universitetets

samlinger), teater (DNS, BIT) og kirke og kirkekultur.

ESPEN SELVIK, konsulent kulturetaten, Hordaland fylkeskommune:
– Institusjonene, som Festspillene, Harmonien og DNS m.fl., må oftere krype ut av hiene sine og bryte den tradisjonelle virksomheten med nyskapende og gøyne tiltak.

THOMAS BREIVIK, kunstformidler/pedagog:
– Jeg savner en klar kunst- og kultur- formidling. Det blir for lite lagt vekt på. Kunstnerne må slutte med å se på formidlingen som bare et nødvendig onde. Ta Jacob Weidemann. Hans suksess har sammenheng med at han har kommunisert med sitt publikum. Han har f.eks. gitt sine bilder konkrete, forståelige titler i stedet for titler som «Abstrakt komposisjon» o.l.

OLE-JØRGEN JOHANNESSEN, statssekretær Kulturdepartementet:
– Kompetansen som allerede er i Bergen, ikke minst i miljøet som står bak denne kunstmeldingen, må benyttes bedre. Det kan gjøres ved bedre organisering og at de blir flinkere til å formidle det

de driver med. Kommunens Kunstsamlinger må bli mer utadrettet.

JOHN STAVLAND, salgs- og turnékonsulent Hordaland Teater:
– Vi kommer ikke utenom at det trengs mer penger til kulturbudsjettet. Så må det prioriteres riktig. Folk må gis muligheter til å innta og selv utøve kultur i sine nærmiljøer. Vi må ha lokale kulturhus med det som trengs av utstyr og ansatte. Det må satses på barn og unge så det monner, slik at de selv kan ytre seg kulturelt.

ANNA ELISA TRYTL, kommunalråd byutvikling, Bergen kommune:
– Kultur- og miljøpolitikk må koples på en bedre måte. Utformingen av de fysiske omgivelsene – planlegging av trafikksystemer og veianlegg – må bli en del av kulturpolitikken. Bygningsarven må ivaretas, ny arkitektur utvikles, skiltreklame- støyen må dempes også utenfor sentrum. Midler til amatør- og den frivillige kulturaktiviteten må sikres, samtidig med at vi også må ta vare på eliten og de profesjonelle. Vi blir aldri en god kulturby hvis vi ikke er åpne for nye inntrykk.

Det er folk som denne mannen som gjør Bergen til kulturby.

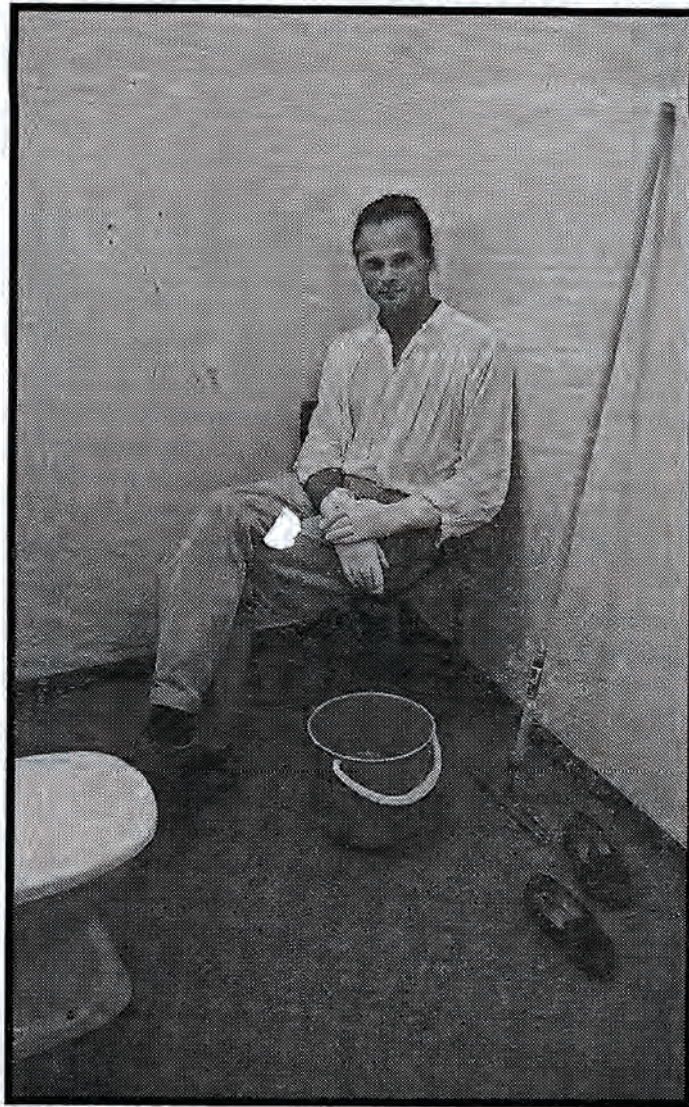
Langs den smale vei

Jørgen Blitzner er erfaren og velutdannet billedkunstner, bosatt i Bergen. Men hadde han bare satsset på kunsten, ville han trolig ha gått personlig konkurs i ekspressfart. Derfor jobber han som nattevakt på Vestlandsheimen i tillegg. En nyttig ekstrajobb, noe også de fleste andre kunstnere har.

Jon Skjerdal, Tone Tjemsland og Jørgen Blitzner

har bakgrunn fra forskjellige kunstarter. Sammen har de tatt initiativet til «Kunstneres Veiplan». Kunstneres egne ønsker for fremtiden, fremlagt uten at de har vært gjennom kommunale filtre først.

Kommunens egen handlingsplan er ennå ikke å oppdrive, vel ett år etter at meldingen kom. Bergen er byen som kan

LEGEME. For å overleve må Jørgen Blitzner arbeide som nattevakt på Vestlandsheimen.

Dette nummeret av Tid og Sted er i sin helhet viet «Kunstneres Veiplan». Denne «veiplanen» er kunstneres handlingsplan for å følge opp Bergen kommunes kunstmelding fra i fjor.

**HULEN
BERGEN**

Torsdag 29.9.:
JAZZ-JAM (RF)

Fredag 30.9.:
SEIGMEN
(EP-Releaseparty)

Lørdag 1.10.:
EUGENE CHADBOURNE

Onsdag 5.10.:
VAMPIRE
STATE BUILDING
(ASF)

Torsdag 6.10.:
FILM OG VAFFEL
(RF)

Fredag 7.10.:
TRE SMÅ
KINESERE

Lørdag 8.10.:
TEQUILA GIRLS

skilte med noe så sjeldent som et bystyrevedtak på at den skal bli fedrelandets fremste kulturby. I fjor presenterte kommunen til og med en formidabel Kulturmelding «Kulturbyen Bergen» – komplett med fagre løfter og vakre vyer fra politikere og byråkrater. Samtidig bebudet de en konkret handlingsplan for å gi meldingen et skinn av troverdighet.

Men i etterdønningene av det formidable politiske vedtaket er kunsten i Bergen preget av økonomisk nød, ifølge «Kunstnerens Veiplan». Kunstmiljøet i kulturbyen er i ferd med å lide en stille død, dersom de profesjonelle kunstnerne ikke snart blir tatt på alvor.

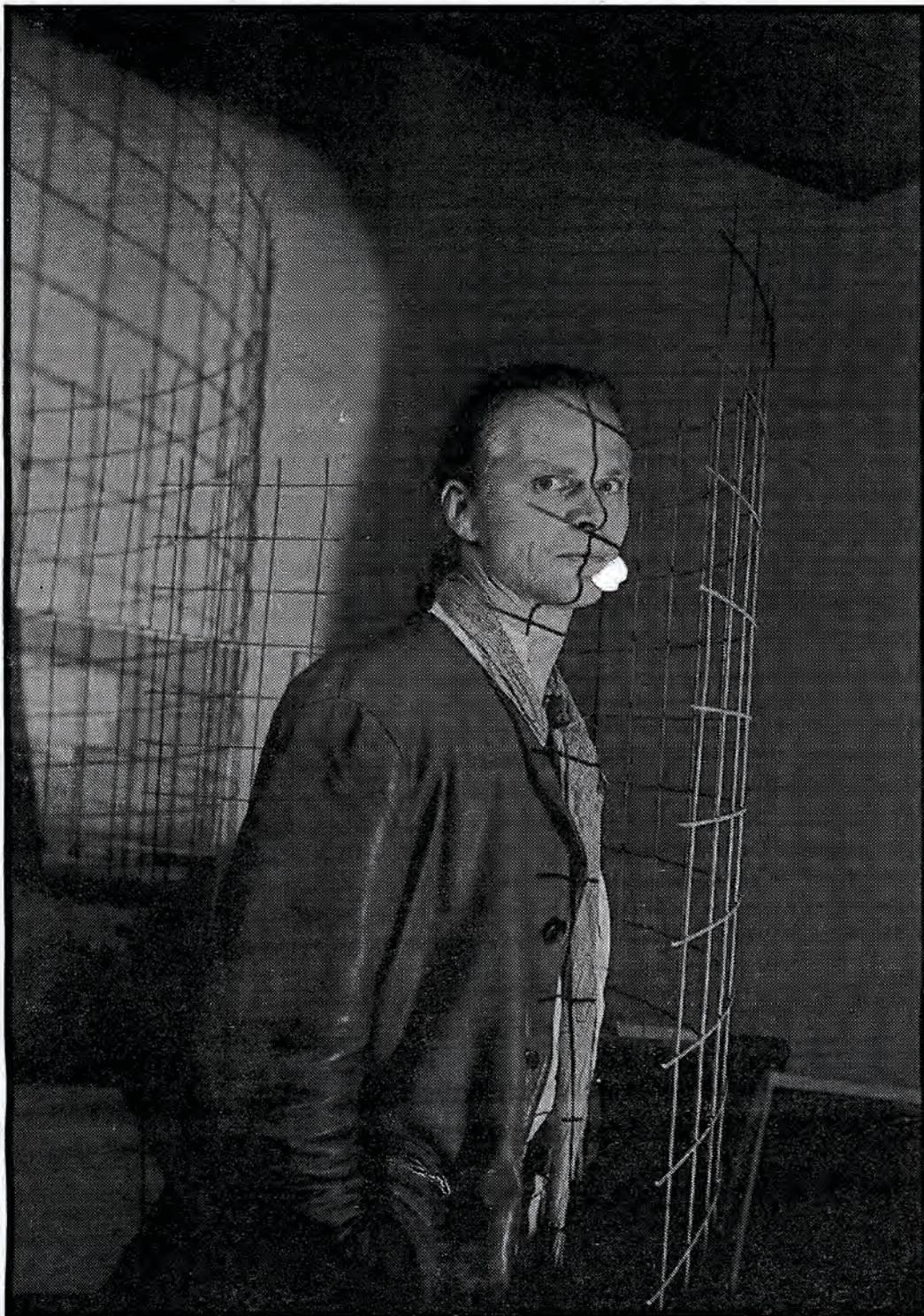
– På denne måten ønsker vi å gripe ordet. Du kan si mye rart om Kulturmeldingen fra i fjor, men den inviterer i alle fall til oppfølging, mener Blitzner. Han er leder for Bildende Kunstneres Forening i Hordaland. Idémakeren bak prosjektet, Tone Tjemsland, er leder for den frie teatergruppen Prosjektteateret. Jon Skjerdal er leder i Bergen Jazz Forum og Nattjazz.

Til sammen representerer «Kunstnerens Veiplan» 400 profesjonelle kunstnere i Bergen. I planen er vyene for sju kunstarter lagt fram. Film, litteratur, billedkunst, dans/teater, jazz, rock og samtidsmusikk. Områder der Bergen blir regnet som en svært så oppegående by.

– Og det ryktet er det ikke kommunen som kan ta æren for. Vi gjør utrolig mye gratis for denne byen. Det er vi som gjør Bergen til en kulturby, mener Tone Tjemsland.

De flittigste fordomsfulle mener fremdeles at kultur er en ren utgiftspost for byen. Kunstnerne ønsker å avlive den myten. Kultur skaper aktivitet, og på sikt flere jobber.

– Dette er vår melding.

SJEL. Jørgen Blitzner vil helst bruke tiden sin i atelieret.

Vår hjelp til politikerne, både i Bergen kommune og i Hordaland fylkeskommune. Vi vet hvor pengene trengs, og vi vet at pengene finnes, sier kunstnerplanens faddere.

**TEKST: FRODE BJERKESTRAND
FOTO: ODDLEIV APNESETH**

Målene

«Bergenserne er knakende gode til å jubilere. Men byen er ikke flink til å verdsette det profesjonelle kunstlivet.»

Jørgen Blitzner.

■ Begrepsavklaring. Sørge for at offentlige instanser vet å skille amatørkultur og profesjonell kunstnerisk virksomhet fra hverandre. Ikke minst i bevilgningssaker. Bergen blir

ikke kulturby bare ved hjelp av festivaler og jubileer. Byen må ha et solid fundament av profesjonelle skapere og utøvere.

■ Skape debatt om «Kunstnerisk Veiplan», og om kunstnerens levekår i Bergen.

■ På sikt skape bedre betingelser for den profesjonelle kunsten i Bergen, både for skapere, utøvere og arrangører.

«Jeg har en helt konkret følelse av at det bare har gått nedover med Bergen siden byen vedtok at den skulle bli Norgesmester i kultur. Kulturbudsjettene blir enda mer beskåret, og flere dårlige signaler den siste tiden gjør oss ikke tryggere.»

Tone Tjemsland.

■ I Bergen blir ofte utgangspunktet for bevilgninger til kulturen umulig. Fordi kommunen ofte skjærer hele kulturlivet over en kam, fra Festspillene og Dragebåtfestival til barneteater og fritidssysler. I og med at dette ofte er politiske gullkalver, blir de profesjonelle og utøvende kunstnerne glemt.

■ Mister byen sine kunstnere, mister man også kilden til nyrekruttering. Skal kulturbyen drives fremover, må det finnes miljøer for de forskjellige

kunstarter. Mange miljøer i ferd med å gå lei.

■ Kunstnerne i Bergen føler de har mistet dialogen med kommunen. Etter at Kulturmeldingen ble presentert, er kommunikasjonen med kulturavdelingen blitt dårlig, og det er få som taler kunstnerens sak i byråkratiet. I tillegg venter mange i uvisshet på kommunens egen handlingsplan.

■ Etter at kommunen gjorde sitt kulturbyvedtak er det byråkratiet som har tatt på seg oppgaven å definere hva kulturlivet i Bergen skal bestå av. Det er ikke riktig at de som sitter på pengesekken skal bestemme hvordan kunsten skal utvikle seg.

■ Det finnes penger. Men når kommunen får dårlig råd, gjør de det motsatte av det de burde gjøre: Skjærer ned.

Bakgrunnen

Den som venter...

Det er om lag ett år siden kommunens Kulturmelding «Kulturbyen Bergen» – ble presentert for folk, fe og kunstnere. Den gang ble det spådd at handlingsplanen, den som skal gi meldingen konkret fremdrift og forslag om bevilgninger, skulle være ferdig på forsommeren i år. Den gang ei. Neste frist var satt til august. Heller ikke det gikk bra. Nå er det meningen at kommunens kulturkontor skal presentere handlingsplanen internt i oktober. Og hovedutvalg for fritid, kultur skal behandle den på møtet den 17. november. Men mange er usikre på om den fristen vil holde. – Vi er under kraftig arbeidspress for tiden. Men vi håper å komme i havn til fastsatt dato, sier saksbehandler Åshild Grana.

Virkelig-heten

«I dag er det utallige kunstnere her i Bergen som har ekstrajobb på sykehus. Hadde samtlige fått seg heltidsjobb med det de egentlig ønsker å gjøre, ville helsevesenet kollapse.»

Jon Skjerdal.

■ Mange utøvende og skapende kunstnere i Bergen vurderer nå å flytte fra byen, fordi det er umulig å leve som kunstner. I tillegg er det enda vanskeligere enn før å skaffe seg ekstra inntekter på et stramt arbeidsmarked.

■ Kommunen og fylkeskommunen prioriterer amatør- og fritidskulturen, og de storslåtte arrangementer. De profesjonelle får stadig mindre penger å rutte med. I år er det for eksempel gitt kun 100.000 kroner til deling på samtlige frie teatergrupper i Bergen.

■ Bergen har fremdeles rykte som en spennende og nyskapende kulturby i andre deler av landet. Men byen kan ikke vente at dette inntrykket kan vare særlig lenge. Og det vil ta minst et tiår for å gjenreise byens ære som kulturby.

■ Byråkrater og politikere er stadig på jakt etter å sette i gang nye prosjekter. Uten å sjekke hva som finnes der ute først.

LØRDAG 1. OKTOBER: Norsk reggae direkte fra Jamaica

IRIE DARLINGS

TORS DAG 6. OKTOBER

HEDNINGARNA

Fredag 7. oktober

Lørdag 8. oktober

Torsdag 13. oktober

Lørdag 15. oktober

Fredag 28. oktober

Lørdag 29. oktober

TRANCEPLANTS

3rd & the MORTAL HOUSE OF FREAKS

ANIMAL FARM

WELD

BRANDOS

Et maleri er både billigere, nyttigere og vakrere enn et asfaltert rektangel på samme størrelse.

Bergen som Norges kulturby nr. 1 ble for alvor skriftlig nedfelt første gang i bybudsjettet for 1991. Den som skal definere hva en kulturby er, bør i utgangspunktet fullt ut godta Bergen kommunes egne definisjoner og de synspunkter som kulturforskere her til lands har satt frem i den forbindelse. Folk flest trenger og frykter derfor ikke en kvantitativ beskrivelse av hva som menes med en kulturby eller med målsettingen om å bli nummer 1. Selv om det ikke er tilstrekkelig å nevne tall på personer og antall kroner under begrepet kulturby eller kulturby nr. 1, så er det likevel nødvendig å snakke om visse størrelsesforhold.

Antall sysselsatte i kultursektoren plasserer som kjent i 1994 Bergen på en norsk fjerdeplass, etter Oslo, etter Trondheim og etter Stavanger. I en slik sammenheng nytter det ikke å komme trekkende med enkeltprestasjoner, enten det er teaterforestillinger eller gode diktsamlinger, produsert, sirkulert og konsumert i Bergen i 1994. Også de økonomiske rammebetingelser må med i bildet.

Kulturmeldingen av 1993 konkluderer derfor med følgende avsnitt:

Selv om meldingen ikke innebærer noen kostnadsoverslag, er det åpenbart at tiltakene krever større ressurser enn kulturavdelingen disponerer i dag. Det vil være aktuelt å se på muligheter for å effektivisere og omdisponere våre eksisterende budsjetter. Videre vil vi se hvordan vi kan samordne våre ulike samarbeidspartneres ressurser, og til sist vil det være behov for tilføring av friske midler.

(Kulturmeldingen 1993: 147).

Dette avsnitt er utgangspunktet for det som kan sies fra kunstneres side. Avsnittet inneholder fire viktige synspunkter, som vi skal kommentere ett for ett:

1) Vi er enige med politikerne i at kulturavdelingen må få større ressurser enn i dag. Dersom dette ikke skjer, vil Kulturmelding 1993 bli lite annet enn et tomt slagord.

2) Vi er også enige med politikerne i at det sannsynligvis er fullt mulig at

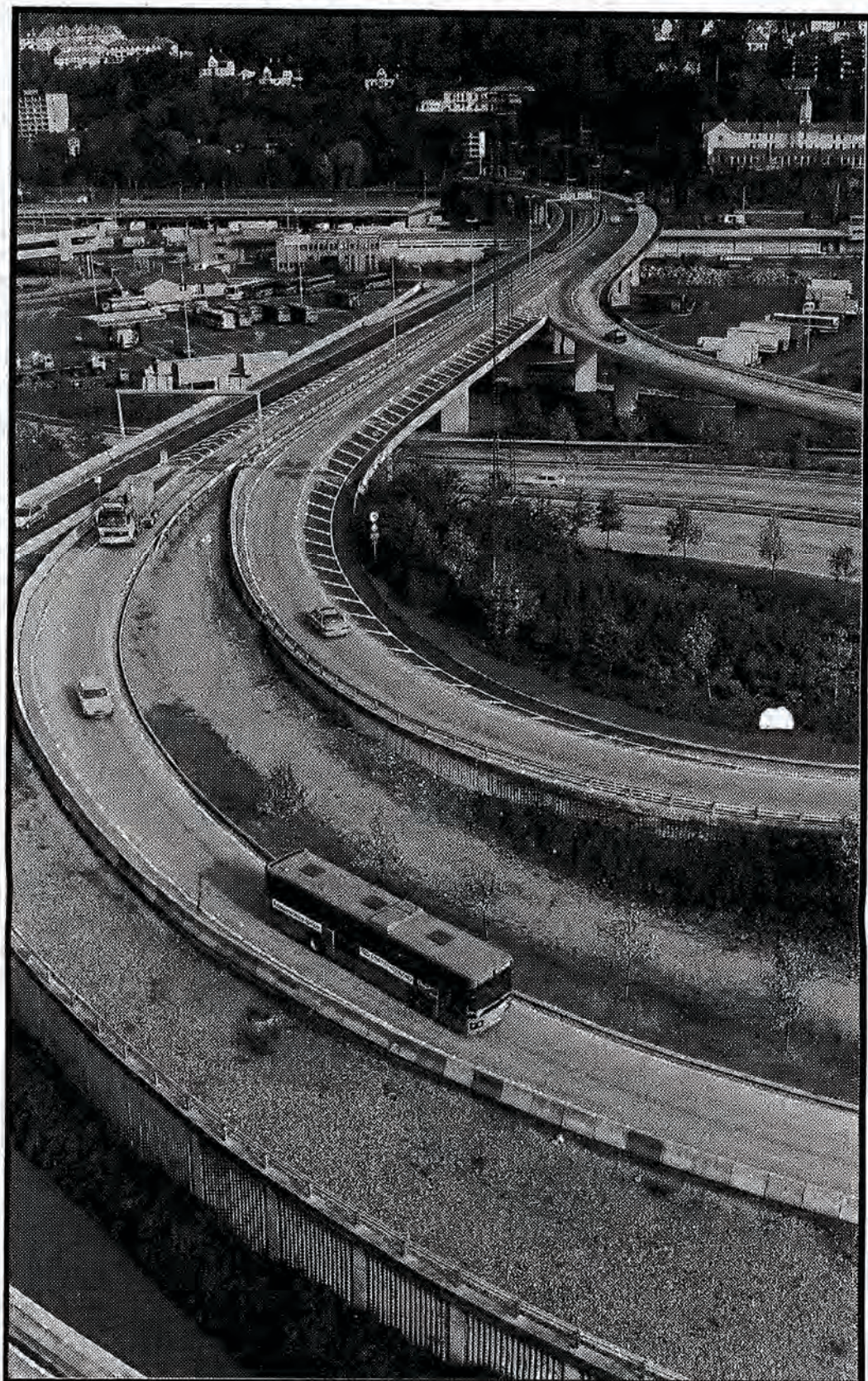

FOTO: JAN M. LILLEBØ

Hva er en kulturby nr.1?

de eksisterende budsjetter kan effektiviseres, men hvordan de eksisterende budsjetter kan effektiviseres, har vi ikke som kunstnere noen klar mening om. Vi ønsker dialog om slik effektivisering dersom kulturadministrasjonen og de kommunale myndighetene tror vi her har noe positivt å tilføye. Vi er åpne for ethvert samarbeid under dette punktet.

3) Når det gjelder eventuelle økonomiske omdisponeringer, vil vi

bemerket at vi på ingen måte kan ønske at økonomiske midler trekkes ut fra for eksempel sosialbudsjetter, idrettsformål, parkanlegg, skole- eller helsepolitiske satsingsområder. Men vi tror heller ikke at ytelser til kulturlivet skal ses på i et helseperspektiv, for eksempel som forebyggende tiltak mot narkomani eller selvmord. Sosial- og helsevesen må gjerne bruke penger på kultur, og vil kanskje kunne ha stor nytte for eksempel av å gi

pasienter vakre omgivelser.

Videre: Den såkalte to prosentregelen (regelen som sier at to prosent av byggesummen for offentlige bygg må brukes til utsmykking) må også anvendes på slik offentlig byggevirkosomhet som vi finner i veier, tunneler og broer. Dersom det for eksempel bygges en Nordhordlandsbru til en samlet sum på en milliard kroner, vil 20 millioner kunne

gå til å skaffe Bergens museer lengre åpningstid og til flere ansatte ved byens museer.

Vi ser kulturvern som grunnlaget for kulturarbeidet. En kulturby er derfor en by med kommunale økologer, arkeologer, filosofer, diktere, malere og musikere i nødvendige og tilstrekkelige mengder. Vi ser det slik at det først og fremst trengs måtehold og nedskjæringer innenfor den tyngre og mer tekniske sektor i den kommunale infrastrukturen, for eksempel og da særlig veibygging, med stadig flere broer og veikryss, som vi allerede har for mange av.

Arbeidsplasser i kultursektoren er langt billigere enn arbeidsplasser innenfor bygg og anlegg. Et maleri er både billigere, nyttigere og vakrere enn et asfaltert rektangel på samme størrelse. Dersom Bergen skal bli en kulturby nr. 1, forutsetter dette at mennesker kan bo i sentrale bydeler eller har lett adgang til kulturtilbudene fordi Bergen har utbygd kollektivtrafikken.

3 og 4) Bergens Tidende gir den 15. september 1994 på lederplass omrisset av en slik «handlingsplan» for Bergen som kulturby nr. 1, i hvert fall på Vestlandet (sitat:)

«Når rikspolitikarar, organisasjonskongar og vanlege lettbeinte synsalar skal gjere seg viktige, er det alltid eitt som bind dei saman. Det er Vestlandet som skal lide. Akkurat no er det «skandalane» med bruer, vegar og tunnelar som er på mote [...] Kva for skandalor? Vestlandet har [...] finansiert si eiga veg- og jernbaneutbygging [...] Vestlendingane har greidd det dei har teke på seg [...] Frå Mannhillar og Sunnfjordtunnelen til hovudvegar i Bergen og bruer til Askøy og Norhordland er det sjølvbetalte storverk som er gjennomførde.

Trekantsamband, Hardangerbru, Folgefonntunnel og Kvisti bru er det neste som landsdelen sjølv tek seg av.»

Kommentar: Det er bare en eneste av disse milliardene som fins og som må til for å løfte Bergen opp på samme nivå som for eksempel Stavanger. Bergens Tidende har rett: «Det ein klagar over er at millionane flyt så altfor fort på Vestlandet» (BT15.9.1994).

JON SKJERDAL,
TONE TJEMSLAND OG
JØRGEN BLITZNER

OPPLEVELSE. Rundt 400 såkalt frie profesjonelle kunstnere gjør sitt til å holde det bergenske publikum i ånde.

FOTO: KNUT STRAND

Byen Med De Skyhøye Ambisjonene har mange «frie» kunstnere.

I kunstens krattskog

Under eksoslokket over Bergen by finnes det om lag 400 kunstnere som ikke har fast jobb i de etablerte institusjonene, som Bergen Filharmoniske Orkester og desslike. De utgjør det såkalt frie profesjonelle kunstlivet.

De har lite til overs for myten om Kunstneren som, når han ikke stirrer tomt på staffeliet sitt, sitter på café og stirrer tomt ned i kaffegruten. Å leve av kunst i Bergen er en beinhard jobb.

Tid og Sted har sett nærmere på hvem kunstnerne er, og hva de driver med

De frie profesjonelle kunstnerne er folk, ofte med utdannelse eller skoloring, som forsøker å bake seg et levebrød av å skape opplevelse og atspredelse for publikum på en eller annen måte. De driver med film, teater, dans, litteratur, billedkunst, samtidsmusikk, rock eller jazz.

Ta billedkunstnerne, for eksempel. Det auler av dem i Bergen. Om lag 200 som ønsker å være profesjonelle malere, grafikere, designere, osv. Så det er mange om beinet. Bergen har to institusjoner som utdanner dem, Statens Høgskole for Kunsthåndverk og Design og Vestlandets Kunstakademi.

Billedkunstnere står for om lag 100 utstillinger årlig i Bergen. De står bak 15 til 20 utsmykningsprosjekter til en verdi av mellom fem og ti

millioner kroner hvert år. Blant oppdragene kan vi nevne Olav Kyrres gate, Landsfengselet i Bergen, Vetrilidsalmenning, Tårnplass, NRKs hovedbøl på Minde og Postterminalbygget på Minde. I tillegg driver mange av dem undervisning, diverse illustrasjonsarbeid og prosjekter i samarbeid med andre institusjoner.

Imappen for teater og dans finnes det ni frie grupper av ymse størrelse og innhold. Vel 60 mennesker i Bergen er involvert i disse foretakene, og de fleste av dem arbeider på heltid med scenekunst.

I løpet av de siste to årene har f. eks. Riss Dansekompani hatt fire større produksjoner, flere mindre oppsetninger og en del samarbeidsprosjekt. BAK-truppen hadde fem forestillinger i fjor, og to i år. Bergen Internasjonale Teater (B.I.T.) har hele 20-25 produksjoner hvert år, både norske og internasjonale.

Grupper som Thomas Ryers Hevn, Multinasjonale Scene, Fotfolket, Bouvet-teateret og Prosjektteateret har vanligvis to produksjoner hver i året, mens gruppen Menn i Dress pleier å ha en forestilling på menyen årlig.

Bergen har også et litterært lag i eliteserien. Norsk forfattersentrum har 43 medlemmer i byen, mens Den Norske Forfatterforening har 20 trofaste kontingentbetalere. Forfattersentrums vestlandsavdeling formidlet over 1000 oppdrag til penneknektter i Bergen i fjor. Også forfattere må gjøre noe for å spe på inntekter fra boksalget.

I løpet av en vanlig uke i det litterære liv er det fire forfattere i aksjon på skole- og bibliotekbesøk, mens atter fire deltar i debatter eller foredrag. To forfattere er vanligvis opptatt med opplesninger, mens en forfatter vanligvis er på besøk ved institusjoner. Høsten er den mest hektiske tiden.

Forfatterne er ellers viktige bidragsytere til Festsplillene og andre festivaler, og Bergen er en av de få byene i landet som kan tilby en egen poesitelefong.

Akunne filmmiljøet i Bergen på rams er ikke lett. Bergen Media By har nylig begynt å registrere alle som jobber i filmrelaterte yrker i byen. Men 40 av Norsk Filmforbunds medlemmer er i

alle fall bosatt i Bergen. I tillegg kommer alle som på en eller annen måte er knyttet til filmarbeidet, scripter, sminkører, dekoratører og andre. I Bergen Media Bys bransjehåndbok finnes det ikke mindre enn 58 kategorier for film og fjernsynsmiljøet i Bergen.

Det finnes 53 forskjellige organisasjoner, og 22 mediebedrifter. I og med at dette miljøet er så sterkt voksende, mener man nå at så mange som 100 personer prøver å leve av film/video/fjernsyn.

I øyeblikket er det rimelig stille blant dem som driver med ren filmproduksjon. Tre nye kortfilmer er ferdig. Mange filmkunstnere har ventet på at det planlagte Vestnorsk Filmsenter skal bli en realitet. Det var derfor et hardt slag at fylkesutvalget i Hordaland for kort tid siden sa blankt nei til å bidra med pengestøtte. Dette kan få store konsekvenser for det nye senteret.

Enda vanskeligere er det å holde styr på Bergens musikere. Noen eksakte oversikter fra de mange medlemsorganisasjonene er vanskelig å få. Samtidig driver svært mange karrieren sin uten å blande seg borti organisasjonslivet. Men de velinformerte mener at det finnes så mange som 80 musikere innen jazz, rock og samtidsmusikk i Bergen. Dessuten finnes det noen titalls personer som er sysselsatt med studio- og lydproduksjon.

Musikerne står bak vel 160 konserter totalt i Bergen og Hordaland hvert år, 70 i Bergen alene. Og de holder ca. 70 konserter årlig i samarbeid med Rikskonsertene.

I tillegg kommer utallige konserter på forskjellige scener og utesteder i Bergen året rundt. Både rock- og jazzmiljøet i Bergen er regnet blant de aller beste i Norge. Bergen Jazz Forum ble kåret til landets beste jazzklubb i fjor. Og rockemusikere i Bergen har vært i landets ypperste elite et par år nå.

FRODE BJERKESTRAND

Bergen mangler ikke luftige filmplaner. Men entusiastene venter på forpliktende løfter.

Visjoner uten vedtak

Det planlagte Vestnorsk Filmsenter står sentralt i de visjoner byens filmarbeidere har for utviklingen av sin kunstart her vest. Samtidig ser de det som viktig at aktiviteten i Mediaverkstedet opprettholdes på minst like høyt nivå som nå. Sammen vil disse to institusjonene kunne utgjøre de nødvendige utdannings- og erfaringstrinn opp mot profesjonell kortfilmproduksjon.

Kontinuitet er et annet stikkord. Det lokale filmmiljø er opptatt av at kommunen – men også fylkeskommunen – i årene som kommer følger opp initiativet som nå er tatt. Bare på den måten kan det skapes en virkelig kontinuitet for filmproduksjon på våre kanter, hvilket i seg selv vil være noe nytt.

Vestnorsk Filmsenter (VF) kom inn som en mulighet på statsbudsjettet for i år og tenkes nå realisert fra første årsskifte. Håpet i bransjen lokalt, er at det skal øke antallet bergensproduserte kortfilmer fra mellom to og tre til bortimot ti for året. VF vil få det overordnet

produksjonsansvaret for alle filmer som lages i senterets regi. Selskapet skal være et A/S med stat, kommune og fylkeskommune som eiere. Formålet er primært å fremme nyskapende, kunstnerisk kortfilm.

Men ennå henger alt dette i løse luften. For da fylkesutvalget behandlet saken i forrige uke, var det ingen forslag som oppnådde flertall. Selv det mest sparevennlige fikk ikke nok stemmer, så viljen til å prioritere et slikt tiltak virker ikke overveldende i fylkeskommunen. Nå blir saken oversendt fylkestinget uten anbefaling, og da kan utfallet på tingmøtet i oktober bli at politikerne skrur av lyset.

Det er penger til etablering og drift kommune og fylkeskommune skal bidra med. Produksjonsutgiftene for kortfilmene som lages i regi av det planlagte Filmsenteret, blir nemlig et statlig ansvar.

Mens senterentusiastene nå ber en stille bønn om at drømmen deres skal gå i oppfyllelse, er ildsjelene bak Mediaverkstedet i Bergen (MiB) opptatt av at også det får leve videre.

Nærmest mot alle odds har denne ideelle organisasjonen holdt seg flytende i snart ti år. MiB arbeider for å fremme produksjon av fri kunstnerisk og ikke-kommersiell kortfilm og har samtidig som ambisjon å være servicesenter for personer med trang til å uttrykke seg i levende bilder. Her kan de få stilt til rådighet lokaler, teknisk utstyr og menneskelige ressurser.

MiB fungerer også som rekrutteringsbase og springbrett inn i profesjonelt film/videoarbeid, og denne funksjonen mener miljøet selv vil bli både klarere og viktigere ved opprettelsen av Vestnorsk Filmsenter. Men entusiastene er avhengige av offentlige penger for å overleve. Spørsmålet er om Bergen kommune vil holde liv i både det nye filmsenteret og MiB.

Kommune og fylkeskommune må hver ut med 250.000 kroner i etableringskostnader for Vestnorsk Filmsenter. Hva det årlige støttebehovet på driftssiden vil beløpe seg til, er foreløpig uklart. Folkene bak Mediaverkstedet påpeker den nære sammenhengen mellom de to institusjonene og argumenterer for økt kommunal støtte til MiB, uten å tallfeste hva som må til. Det

de ser som en forutsetning for videre liv, er:

- Ren driftsstøtte (husleie, strøm, telefon osv.).
- Investeringstøtte til oppgradering av eksisterende utstyr og innkjøp av nytt (film-, video-, lys- og lydutstyr).
- Prosjektstøtte (utstyrleie, filmmateriell ved produksjoner, honorarer etc. ved seminarer og annen kursvirksomhet).
- Penger til å opprette minimum en halv stilling som daglig leder for å få mest mulig ut av ressursene og potensialet i organisasjonen.

Sammen med Statens studiesenter for film dro MiB i gang en sommerfilmskole her i byen, med tanke på å gjøre den til et permanent tilbud. Men skrantende økonomi har gjort at denne nyskapningen ikke kunne arrangeres de to siste årene.

Ut over det arbeid Svekon Film har drevet i flere tiår, kan ikke kulturbyen Bergen vise til de store tradisjoner i kunstnerisk filmsammenheng – før det begynte å komme litt fart på 1980-tallet. Filmproduksjon har heller ikke vært noen tyngende post på det kommunale kulturbudsjettet.

Bergens-kunstner

Navn: Morten Evelid
Alder: 26
Yrke: Filmarbeider/manusforfatter
Utdannelse: Fire år innen regi og screenwriting fra San Francisco Art Institute og New York University.

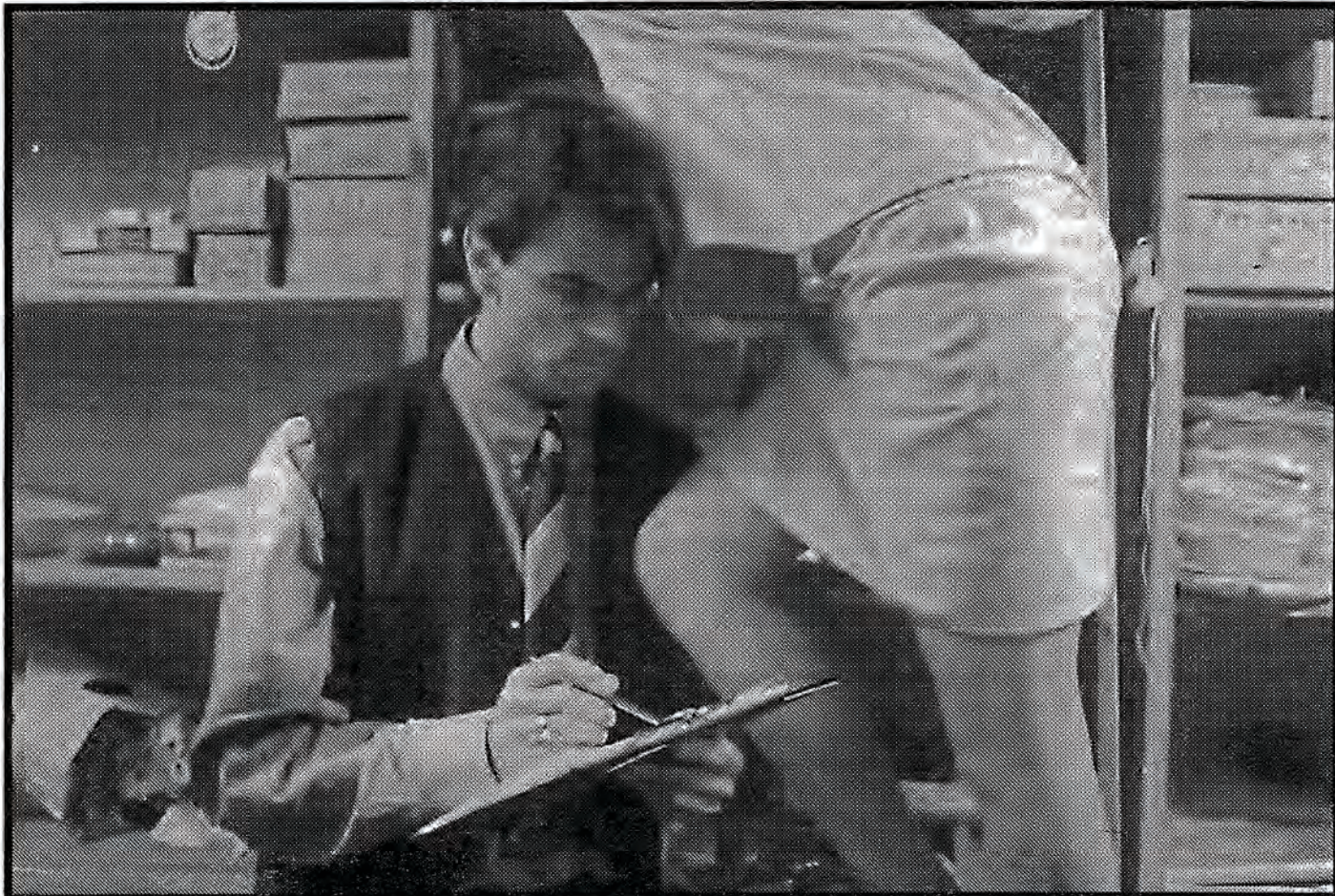
Kunstnerisk virke: Skrev i 1992 spillefilmanuset «Den store varmen» som NRK-Drama har kjøpt opsjon på. Vant med synopsisen «Våren» manuskonkurranse med deltakere fra 30 EBU-land. «Våren» foreligger nå som ferdig spillefilmanuset. Skrev, regisserte og produserte i 1993 kortfilmen «Avskjed». Skriver for tiden novellefilmanuset for Ungdomsredaksjonen i NRK. Nylig kjøpte Norsk Film synopsis på et nytt manus, som skal utvikles til ferdig spillefilmanuset. Inntekt: Et spillefilmanuset betales med 250.000 kroner. Har hittil i 1994 tjent 130.000 på filmarbeid.

Performance og presentasjon

«Kunstneres Veiplan» skal selvfølgelig presenteres for folket. Torsdag 29. september klokken 12.00 arrangerer kunstnerne såkalt kulturpolitisk performance i Teatergarasjen på Nøstet. Det kunstneriske innholdet er foreløpig hemmelig, men i tillegg til performance skal det være en paneldebatt, der kunstneres kår i Bergen skal diskuteres.

Hva kommunen sa:

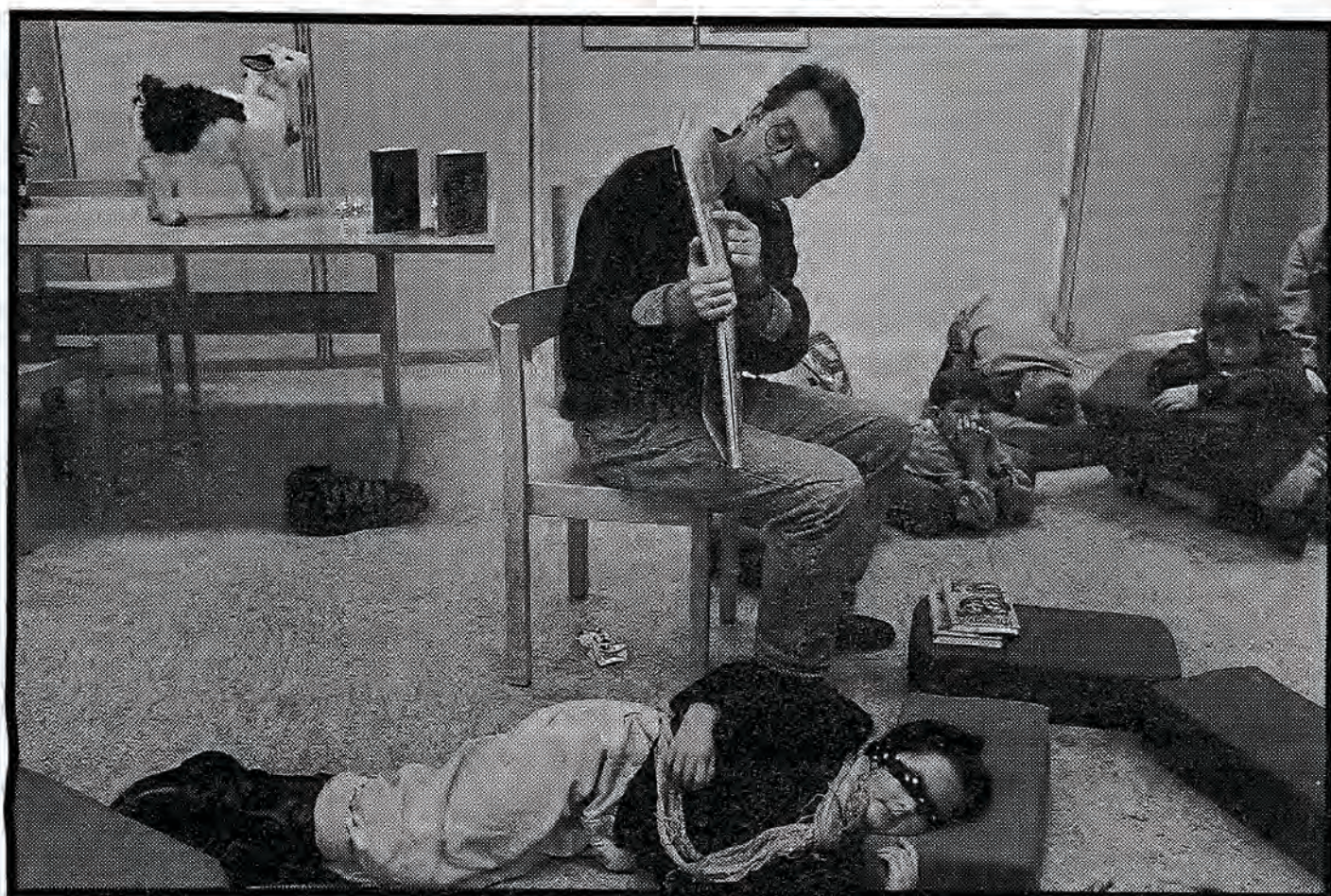
- «Vi vil arbeide for at Vestnorsk Kortfilmsenter blir realisert.»
- «Vi vil sikre Mediaverkstedets status som samarbeids-tiltak.» Nå er det tid for å omsette fagre ord i praktisk, målrettet handling, mener filmentusiastene i Bergen.

CALLGIRL. Bjørn Willberg Andersen er den utro mannen i kortfilmen «Callgirl». En film med og fra bergensk miljø.

Ein forfattar må ha god fantasi for å overleva i Bergen.

Tøffe kår i regnbyen

BERGENSFORFATTAR. Gunnar Staalesen er trufast mot Bergen og det det bergenske publikum, men kva kan Bergen by forfattarane sine? FOTO: EIRIK BREKKE

Ein forfattar kan i utgangspunktet bu alle stader, men dei langt fleste bur i Oslo der forlaga og NRK og alle dei andre er.

Svært få forfattarar kan leve av berre å skrive bøker. Kva er det Bergen kommune gjer for å halde forfattarane sine i live?

1) Bergen har mykje godt arbeidsvêr velegna til skrivebordssystemer. Dette er heilt gratis for skattebetalarane i Bergen kommune.

2) Bergen har eit aktivt og veldrive avdelingskontor av Norsk Forfattersentrum som formidlar oppdrag til forfattarane over heile Vestlandet, arrangerer Bokdagar og forfattarkveldar, og som sikrar eit visst miljø mellom forfattarane gjennom mellom seks og sju samkomer i året. Dette er finansiert av statlege pengar og forfattarane sjølve.

3) Bergen har eit Skrivekunstakademi som ein gong imellom rekrutterer ein ny forfattar (dei fleste flyttar etter ei stund til Oslo) og sikrar nokre av forfattarane arbeid med undervisning. Dette er finansiert av statlege og fylkeskommunale pengar.

4) Bergen har eit teater som

kjøper ny norsk dramatik, også dramatik skriven av forfattarar busett i Begen. Staten betalar.

5) Bergen har B.I.T. Bergen Internasjonale Teater, som set i gang prosjekt som Norsk Dramatik '93 og '94. Også bergensforfattarar er engasjert med nyskapande arbeid i samband med dette. Norsk Kulturråd står det økonomisk.

6) Bergen har to store aviser som interesserer seg for kva nokre av forfattarane gjer og arbeider med. Abonnentane betalar.

7) Bergen har ein festspelforfattar kvart år. Forlaga sponsar, publikum betalar og Festspela kjem visstnok etter kvart inn med økonomisk garanti.

8) Bergen har eit par kafear og organisasjonar som er interessert i å høyre forfattarar lese. Dei betalar sjølve.

9) Bergen har fleire aktive bokhandlarar som rett som det er arrangerer møte med forfattarar, også dei lokale. Forfattaren kjem f.eks. for å

signere bøker, og det gjer dei nok gratis.

10) Bergen kommune har eit offentlig bibliotek som har altfor lite pengar til å kjøpe bøker, og nesten ingen midlar til å arrangere litterære hendingar med forfattarar.

Men Bergen kommune brukar då litt pengar på forfattarane også:

11) Bergen kommune har eit pedagogisk senter som kvart år fordeler nokre pengar til forfattarbesøk i ein brøkdal av grunn-skoleklassane sine. Då må dei bruke lokale

barne- og ungdomsbokforfattarar, for pengar til reise har dei ikkje. Kanskje dreiar det seg om like mykje pengar som forfattarane betalar i skatt til kommunen?

12) Kvart år deler Bergen kommune ut fleire kultur stipend. I fjor var det 20 av dei, og to forfattarar fekk 25.000 kroner kvar.

13) Av og til kan kemnaren i Bergen lure på korleis forfattaren kan klare seg med så lite inntekter som han/ho har oppgitt, og skriv eit undersøkjande brev med ein klar undertone. Då må

forfattaren skrive brev i staden for bøker – og forklare kor fantasifull ein må vere for å greie seg med det same som ein minstepensjonist greier seg for. Men fantasifulle er både vi og minstepensjonistane – og både dei og vi har trening i å vere smånøgde.

14) Når forfattaren har vore død lenge nok, kan Bergen kommune finne på å rive dei siste restar av barndomsheimen deira (Holberg) eller sette opp ein statue i ein av parkane sine.

Dersom Bergen kommune hadde synst det var stas å ha buande nokre levande forfattarar, hadde dei muligens funne på noko meir enn det dei gjer i dag. Men det er muleg politikarane i Bergen ikkje likar det dei skriv i avisene eller i bøkene sine og difor helst ville vere kvitt dei?

Så lenge det er så godt arbeidsvêr i byen, er det ikkje sikkert eit slikt ønske vil gå heilt i oppfylling, men det er nå austlandsområdet som er plaga med dei fleste. Vi som bur her, betalar sjølve.

HELGA ERIKSEN

Bergens-kunstner

Navn: Helga Gunerius Eriksen

Alder: 50

Yrke: Forfatter

Utdannelse: Selvlært

Kunstnerisk virke:

Fikk i 1991

Kritikerprisen for

ungdomsboken

Finn Inga!

Har siden det utgitt

seks bøker

(billedbøker, lettlesle

bøker og

voksenroman).

Bidrar jevnlig med

noveller og artikler til

antologier, blad,

tidsskrifter o.l. Skrev

to dramatiske

kortstykker for BIT i

1993. I gang med et

halvtimes skuespill for

BIT. Skal i november i

år delta i den

multikulturelle

utstillingen «Meter» i

Trondheim.

Hadde i -93 over 50

oppdrag for Norsk

Forfattersentrum som

går ut på å formidle

egen og litteratur

generelt i skoler o.l. En

stor del av fjorårets

inntekt kommer fra

disse oppdragene, som

i antall kan variere

sterkt fra år til år.

Inntekt i 1993: Tjent

direkte på bøkene (2

stk) 65.000 kroner.

Oppdrag gjennom

Forfattersentrum

73.000 kroner. Halv

stilling ved

Kunstskolen i Bergen

77.000 kroner og

diverse andre bijobber

16.000 kroner.

Totalt brutto

230.000 kroner. 1993

har vært det hittil

desidert beste

inntektsåret. Bare for

få år siden var

inntekten betydelig

lavere, hvorpå det kom

et brev fra kemneren

med forespørsel om

hun kunne leve på så

liten innkost.

Eriksen har lenge

ønsket å være forfatter

på heiltid, og satser på

det for første gang fra

kommende årsskifte.

De vil slutte å jobbe på institusjoner og kafeer.
De vil ut og sette sitt preg på byen.

Kunsten er å sulte

Kommunalt subsidierte verksteder, større utstillingsaktivitet, garantert minsteinntekt og mer bruk av billedkunst og billedkunstnere. Slike ønsker topper listen hos de bildende kunstnerne, som gjerne vil sette sitt preg på byen i en helt annen grad enn de gjør i dag.

For mange i denne bransjen er selv de grunnleggende forutsetningene svært mangelfulle. Kunstnerne savner gode arbeidsforhold, gode visningsforhold og et stimulerende fagmiljø. Ikke så rent få har fått erfare hva en tilværelse fra hånd til munn vil si.

Gjennomsnittsinntekten – og dermed muligheten for å etablere seg i ordnete og trygge former – er for de fleste ikke stort å skrive hjem om.

De bekymrer seg også for at deres kunstneriske «hjem», Hordaland Kunstnersentrum, kan gå en usikker fremtid i møte. Hittil har denne institusjonen vært et delt ansvar mellom stat og fylkeskommune, men fra årsskiftet blir den et rent fylkesanliggende. Når omtrent annethvert fylke legger ned sin kulturadministrasjon, lurer de bildende kunstnerne på om nedleggelse også truer i Hordaland. Hvem skal i så fall sikre kunstnersenteret?

Nå samler disse sultekunstnerne seg om et knippe ønsker de finner det naturlig at kulturbyens ledelse innfrir – hvis den virkelig ønsker å holde på billedkunstnerne sine:

■ **Verksteder.** Kommunalt subsidierte verksteder eller felles verksteder med tilgang til felles utstyr, står høyt på listen. Dette ser de som en rimelig løsning som også kan bli en viktig miljøskapende faktor. Arealer for

MELLOM ROMMENE. Kunstnerne satte preg på Bergen med utstillingen Mellom rommene i 1990, og May Elin Eikaas Bjerke provoserte med sin utstilling i inngangshallen hos Lysverkene. FOTO: ARNE NILSEN

slike atelier tenker de seg i kommunale eieendommer som står tomme og som det ikke vil koste allverden å sette i stand. Det idelle ville være om en kunne få organisert flere atelier i tilknytning til et felles, kommunaleid

snekker- og metallverksted, mørkerom, videoverksted eller lignende.

■ **Visningssteder.** Flere faglig ambisiøse visningssteder er et høyt prioritert ønske. Likeledes utvidet utstillingsaktivitet ved eksisterende gallerier som

f.eks. Hordaland Kunstnersentrum på Klosteret. Der fins idéutkast til et Hordaland Prosjektgalleri, en slags lokal variant av Riksgalleriet som skal presentere prosjektproduksjoner og mer tradisjonelle galleriproduksjoner i nye, uvante omgivelser. Det vil ikke bare utvide utstillingstilbudet, men også kunne gi utstillingsaktiviteten en etterlengtet kvalitativ endring, mener nyskapingens talsmenn.

■ **Riksutstillingene.**

Billedkunstnerne etterlyser en langt mer offensiv strategi enn hittil overfor sentrale myndigheter for å få lagt «Nye Riksutstillinger» til Bergen.

■ **Inntektsmuligheter.** Garantert minsteinntekt for Bergens om lag 200 yrkesaktive billedkunstnere vil kunne føre til reduserte utbetalinger fra arbeids/sosialkontoret. I dag har så godt som alle disse kunstnerne ufaglært arbeid innenfor helse- og sosialomsorgen, i rengjørings- og restaurantbransjen. Får de 200 minsteinntekt, vil arbeidsløse kunne rykke inn og overta jobbene som dermed blir ledige, hevder billedkunstnerne.

Mer utstrakt bruk av billedkunstneres fagkompetanse er ønskelig. Her tenker en seg særlig formidlingsstillinger, som kunne gi direkte arbeidsplasser og, i neste omgang, fremskaffe flere oppdrag. I kulturbyen Bergen må ikke minst utsmykkingsoppdragene komme tett som hagl.

■ **Støtteordninger.** Flere og større stipend er ønsket. Til etablering, reiser, studier og i form av rene arbeidstipend. Dessuten vil det bety mye for noen kunstnere om de kunne få en rimeligere strømregning, ikke dagens industritariff.

■ **Synliggjøring.** Mer bruk av billedkunstnerne i visuell undervisning i de ulike skoleslag vil kunne skape en positiv utvikling for å forstå visuelle verdier i ulike sammenhenger. Så mangelfull som den visuelle utdanningen generelt er her i landet, var det ikke urimelig om kulturbyen gikk foran ved å trekke vekslere på de lokale billedkunstnerne og benytte dem i undervisningen på alle nivå.

■ **Fylkesbilledkunstner.** På samme måte som man har opprettet stillinger som «fylkesmusiker», kunne noe tilsvarende gjøres på billedkunstnsiden. Et slikt initiativ kan føre til at det blir satt i verk meningsfylte og nødvendige tiltak for den visuelle oppdragelse og det visuelle miljø.

Bergens-kunstner

Navn: Gillian Carson

Alder: 34

Yrke: Billedkunstner

Utdannelse: Edinburgh School of Dance and Drama 1976-78. Edinburgh College of Art 1978-82.

Kunstnerisk virke: Har siden hun flyttet til Norge i 1987 (Bergen 1989) deltatt på 11 utstillinger. Neste prosjekt er en installasjon og performance under Nietzsche-feiringen i Teatergarasjen medio oktober.

Inntekt i 1993: På den kunstneriske virksomheten gikk hun i underskudd med 10.569 kroner. Har bijobber som vaskehjelp, oversetter og kafévert. Bruttoinntekten fra disse var 70.259,-. Carson bor billig i leilighet uten bad/dusj. Leier også verksted for en billig penge. Mottar ingen støtte.

Hva kommunen sa:

■ «Det må utarbeides flere formidlingsprosjekt for skiftende utstillinger med barn og unge som målgruppe.»

■ «Det innledes samarbeid med kunstinstusjonene om å utarbeide konkrete prosjekt for nyskapinge kunst.»

■ «FORMAT (Norske Kunsthåndverkeres utstillingsvindu) i Bergen bør etableres i et passende lokale i byens sentrum.»

■ «Formidling av samtidskunst må prioriteres.»

■ «Noen av Bergen kommunes stipend til kunstnere bør øremerkes til nyskapinge kunst.»

De utgjør et bindeledd både oppover og nedover i kunstens
klassesamfunn.

Tåspissatleter må tigge

For teater- og ballettutøverne i sjiktet under de faste institusjonene, er det vesentlig at Bergen kommune nå skiller mye skarpere mellom fritidskultur og profesjonell kunst. Dette må igjen få økonomiske konsekvenser i form av at de som driver profesjonelt, tilgodeses med produksjonsmidler som gjør det mulig å opprettholde et fornuftig antall produksjoner på et faglig forsvarlig nivå.

De frie gruppene i Bergen definerer seg som et bevisst alternativ til, snarere enn et rekrutteringsmiljø for, de institusjonelle teater- og dansemiljøene. Likevel utgjør de også et viktig kunstnerisk bindeledd både oppover og nedover i kunstens klassesamfunn.

Nå ser de sin eksistens truet.

De siste årene har Bergen kommune gradvis redusert tilskuddene til gruppenes virksomhet, slik at de i dag nærmer seg det symbolske. Nå må kulturbyen innse at kultur koster penger og bidra med det som trengs for at Bergen skal kunne opprettholde og aller helst videreutvikle – sitt faglig høye nivå.

Konkret ønsker scenekunstnerne og tåspissatletene seg betydelig sterkere kommunal medvirkning innenfor følgende områder:

■ **Produksjonsmidler.** I dag er tigging, sponsorjakt og søknader til kreti og pleti en vesentlig og tidkrevende del av ethvert kunstnerisk prosjekt. Kommunens bidrag er blitt så ubetydelig at ledelsen for byen med de store ambisjoner nå må tone flagg: Enten øke tildelingen av produksjonsmidler kraftig, eller kutte ut hele tildelingen (med den signaleffekt dette vil ha).

■ **Spillesteder.** De ikkekommunale spillestedene for dans og teater må gis økonomiske levevilkår som tillater satsing på annet og mer enn det trygt innbringende. Med kommunen i ryggen kan både Teatergarasjen og de ulike

RESTEN: Riss Dansekompani danset på en betongrest.
FOTO: GIDSKE STARK

spillestedene knyttet til USF gjøres til pulserende arenaer for nyskapende scenekunst i et helt annet omfang enn i dag. Det forutsetter at disse

spillestedene gjøres til et rimelig og teknisk godt utrustet leie-alternativ for produksjoner og presentasjoner.

■ **Garanti for underskudd (GFU):** Dagens GFU-avtale med kommunen gir bare sikkerhet for at mindre oppsetninger kan spilles ut over etpar-tre ganger. Dette tvinger de frie gruppene til å tenke «smått», enten ved å produsere i det lille format eller ved å legge opp til et fåtalls forestillinger med hver produksjon. De siste årene er

flere kritikerroste oppsetninger blitt «pakket ned» trass i fullt belegg. Å spille videre for fulle hus, var tapsbringende. Slik blir byens publikum snytt for store, ikkeinstitusjonelle alternativ til det Nye Carte Blanche og Den Nationale Scene viser. Nå ønsker man seg en GFU-ordning øremerket for større produksjoner av høy faglig interesse (både gjestespill og lokale produksjoner).

■ **Innstillingsutvalg.** Det må bli slutt på at byråkratene i Møllendalsveien skal ha hånd om den faglige vurderingen av søknader om GFU eller annen støtte. La et faglig innstillingsutvalg gjøre jobben. Et slikt utvalg bør foreta en løpende evaluering av etablerte grupper og prosjekt samt gi en faglig betryggende behandling av nye prosjekt. Det bør ikke være mulig for kulturadministrasjonen eller politikerne å overprøve utvalgets innstillinger med mindre man helt forkaster dem.

■ **Driftsstøtte.** Det bør diskuteres om Bergen kommune i tillegg til prosjektstøtte også kan yte driftsstøtte til de kontinuerlig arbeidende grupper i byen. Gjerne for flere år av gangen, slik at gruppene kan få et langt tryggere fundament å arbeide ut fra.

■ **Stipend.** Aktørene i de frie, bergenske teater- og dansegrupper er profesjonelle frilansere, som må gis noenlunde fornuftige økonomiske

rammer for sin eksistens. I stedet for, som nå, å inndra stipendene, kan kommunen gjennom en virkelig aktiv stipendpolitikk legge til rette for et liv også mellom forestillingene.

■ **Impulser utenfra.** Bergen kommune kan – fremfor alt finansielt – bli en aktiv medspiller og tilrettelegger for å bringe nye impulser til byen. Det kan skje ved at de frie gruppene i noen grad får knytte til seg ekspertise utenfra. Rimelige gjesteboliger og -atelier kan være en vei å gå.

Bergens- kunstner

Navn: Tone Tjemsland

Alder: 34

Yrke: Teater- og filmarbeider, regissør Prosjektteateret

Kunstnerisk virke: Har de siste tre årene bak seg fem teaterproduksjoner, hvor hun har stått for regi, manus og produksjon. Også filmjobber.

Inntekt i 1993: Rundt 140.000 kroner. Av dette rundt 40.000 kroner fra kunstnerisk virksomhet, resten arbeidsledighetstrygd og nattevakter ved psykiatriske sykehus.

Hva koster kultur?

Den 15. oktober skal et stor multikunstnerisk arrangement holdes i Teatergarasjen, som en markering av 150 årsdagen for Nietzsches fødsel. Hva koster et slikt arrangement?

Dette er budsjettet bare for billedkunst-delen av arrangementet «Isoportempelet»:

Utgifter:

Isopor 62.000
Transport 11.000
Leie av lysbildeapparater 10.000
Leie av storskjerm 6000
Leie av lys, kamera etc. 9500
Taljer, kabler, lim etc. 4700
Glødetrådkjærer 1000
Dokumentasjon 7000
Invitasjoner, katalog, plakat 17.000
Vederlag 14.000
Innleid hjelp 17.000
Totalt: 159.200,-

Hva kommunen sa:

■ «Økonomisk innsats til ikke-institusjonelle miljøer konsentreres mot prosjektstøtte».

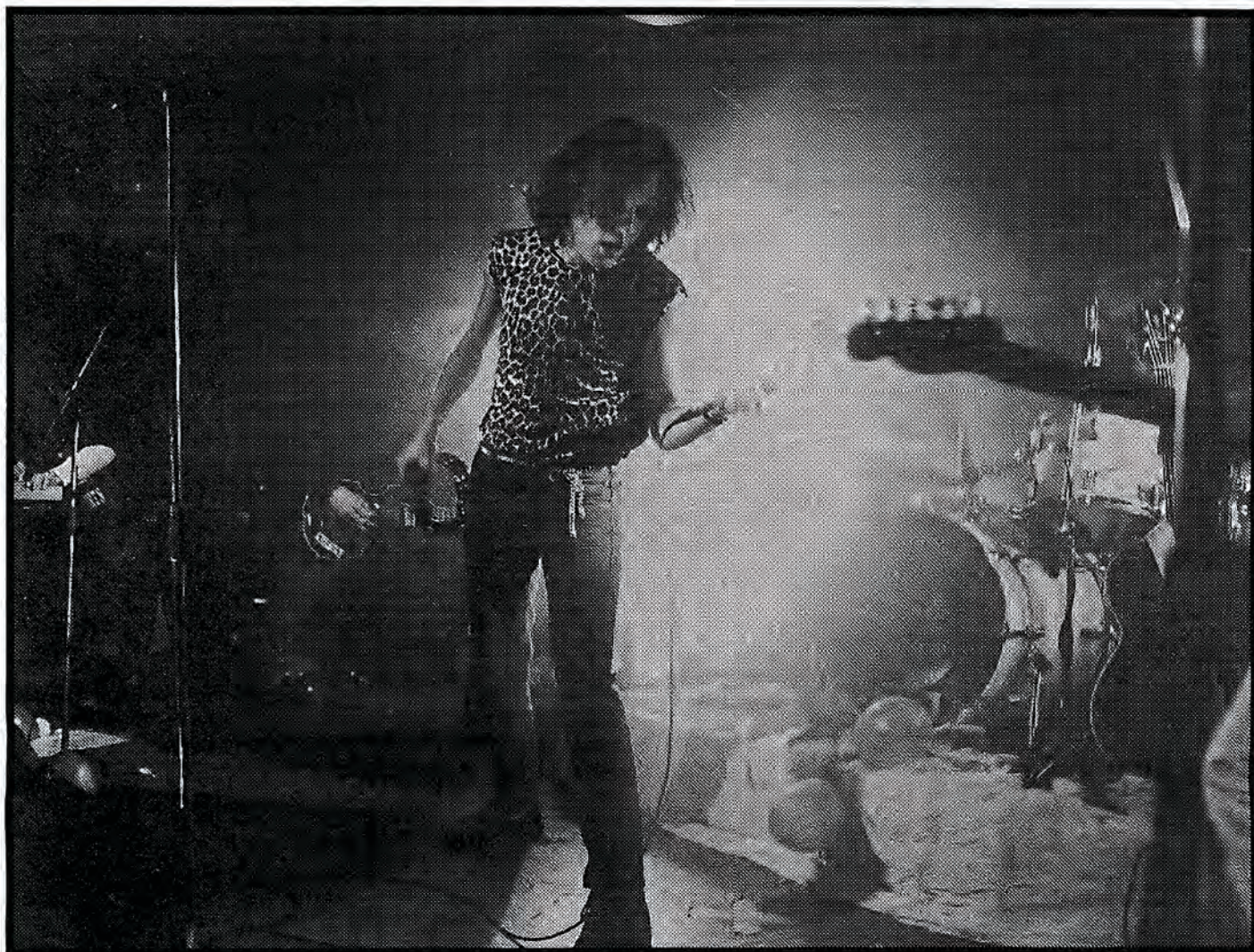
■ «Produksjon av ny norsk dramatik og koreografi stimuleres gjennom stipend og prosjektstøtte».

■ «Det bør opprettes en produksjonsgruppe som kan bistå ved teater- og danseprosjekter.»

■ «Noen av Bergen kommunes stipend til kunstnere bør øremerkes til nyskapende kunst.»

Når kulturbyen Bergen skal presenteres, blir det alltid alt annet enn rockemiljøet som trekkes fram.

Musikken som vil bli voksen

PROFF. Chocolate Overdose er et av rockebandene fra Bergen som prøver å leve av rock.

FOTO: TOR HØVIK

Rockemiljøet i Bergen har ett hovedønske: En erkjennelse på kommunalt hold at rock i dag både er en kunstform og et seriøst kulturelt uttrykk som bør tas alvorlig på linje med mer etablerte kunstarter.

Samtidig bør kommunen forstå at rocken med sine ytterpunkter av ekstrem kommersialisme på den ene side og antikonformt ungdommelig opprør på den annen, ikke alltid lar seg tilpasse de etablerte normer for hvordan kulturformidling skal drives.

Bergen har de siste par årene ofte blitt kalt landets ledende rockeby, men det er tvilsomt om de kommunale myndighetene kan ta synderlig mye av æren for veksten på dette området.

Fra offisielt hold har man ikke engasjert seg på annen måte enn å reagere med forbud mot rock med høyt volum sommerstid. Og når kulturbyen Bergen skal presenteres, blir det alltid alt annet enn rockemiljøet som trekkes fram. Til tross for at det vel er få kulturformer i Bergen som aktiviserer flere. Om en da ser bort fra idretten.

Nå blomstrer rocken uten kommunal innblanding. Men ungdommelig pågangsmot og idealisme er i lengden ikke noe godt grunnlag dersom en skal opprettholde kontinuiteten innen miljøet, og samtidig legge grunnsteinene for neste generasjon av musikere. Dette ønsker rockemiljøet seg:

- Rockerne savner en aktiv holdning fra kommunens side som kan gi mer enn tilfeldige skippertak. Selv om Kronstadfestivalen etter hvert også er oppdaget av bevilgende myndigheter, måtte det nesten ti år til før noe skjedde.

- Det må også innses at rock er noe langt mer enn en fritidssyssele for ungdom. Spørsmålet om skjenkerett kommer ofte opp i forbindelse med arrangementer. Og her må det komme en forståelse for at rock som kultur bare unntaksvis har en slik inntjeningssevne at man kan klare seg uten de inntektene alkoholservicing gir.

- Rock er en ressurs for

skoleverket. Utøvende musikere burde vært benyttet planmessig i undervisning innen sang og musikk, spesielt på ungdomsskolenivå. På denne måten ville en få sysselsatt musikere innen sitt eget fag, foruten å heve nivået på undervisningen. I de tilfellene det skjer i dagens skole, er

det i stor grad etter initiativ fra den enkelte lærer, uten at det finnes en gjennomtenkt plan.

- Rockekontor. Det burde vært etablert et sentralt organ som stod for alt fra samordning av øvingslokaler, undervisning og kurs i instrumentbruk til å være en sentral for formidling av spillejobber for mindre etablerte band. Slike tiltak er blitt satt i gang i andre byer, som oftest med gode resultater. Byens rockeband fungerer stadig vekk som kulturelle ambassadører i forbindelse med landsomfattende turnévirksomhet, men tilfældighetene rå.

- En større rockefestival i

Bergen har det stadig vært ytret ønske om, og delvis også forsøkt arrangert med varierende resultat. Her burde kommunen absolutt vært inne i bildet.

Enten etter mønster av Oslo Rockfestival, der man bevilger penger til en paraplyorganisasjon som står ansvarlig for samordningen av de forskjellige arrangementene og et felles PR-opplegg.

Eller som Quartfestivalen i Kristiansand, der forskjellige seksjoner innen kommunen står for det meste av både det praktiske og økonomiske. Men der utenforstående kapasiteter og frivillige trekkes inn i både forarbeid og avvikling.

Begge oppskrifter har vist seg å fungere, og når kommunene begge steder øker sitt engasjement fra år til år, skyldes det ikke noe naivt ønske om å støtte rockekulturen. Det skyldes en erkjennelse av at festivalene både øker tilstrømmingen av utenbys turister og bidrar til økt sysselsetting og skatteinntekter.

Bergens-kunstner

Navn: Mads Eriksen

Alder: 31

Yrke:

Musiker/instruktør (el-gitar)

Utdannelse: Selvlært

Kunstnerisk virke:

Mads Eriksen har gitt ut fire plater siden 1990, den siste «Mads Eriksen» i år. I tillegg har han medvirket på andre artisters plateutgivelser. Årlig holder han rundt ti solo-konserter, og medvirker på mellom 15 og 20 andre konserter, festivaler o.l.

Han holder rundt ti gitarseminarer i året, og underviser i el-gitar en dag i måneden på Voss gymnas og Voss folkehøgskole. Han har tilsammen ti elever der.

Inntekt: Brutto i

1993: 188.000 kroner.

Bergens-kunstner

Navn: Knut Vaage

Alder: 32.

Yrke: Frilansmusiker,

komponist og

musikkpedagog.

Utdannelse: Fem år ved Bergen musikkonservatorium.

Kunstnerisk

virksomhet: Diverse

komposisjonsoppdrag,

lager bestillingsverk.

Deltar i frittstående

prosjekter med andre

kunstnere, f. eks.

forfatter og

skuespiller.

Underviser i musikk

på Langhaugen

gymnas og

Lærerhøgskolen. Gav

ut cd i 1993. Spiller i

diverse jazzband i

tilllegg.

Inntekt: Variabel ut

fra tilgangen på

oppdrag. Ingen faste

stipendordninger, men

det finnes kommunale

engangsstipend, pluss

muligheter for å søke

etableringsstipend.

Kan også søke om

prosjektstøtte.

Hva kommunen sa:

■ «Kommunens

utfordring er å sikre

tilveksten av dyktige

nye musikere og

grupper, gjennom å

bedre tilgangen på

øvingslokaler, og

samordne

virksomheten med

kurs, rockeverksteder

og amatørøkonomstringer

som

Kronstadfestivalen.»

Svært få kan leve av jazz alene.

Ungdommen uteblir

Blant byens portører og servitører finnes det et uforholdsmessig stort antall jazzmusikere. Selv om Bergen har landets beste jazzklubb og landets nest største jazzfestival, samt et knippe av allsidige og dyktige jazzmusikere og komponister, er det svært få av dem som klarer å livnære seg av jazz alene.

I jazzmiljøet er det en helt klar oppfatning at rekrutteringen til dette miljøet er for dårlig.

I «Veiplanen» understrekes det at det finnes for få oppdrag for profesjonelle jazzmusikere i Bergen. Øvingsforholdene er for dårlige, det finnes ingen høyere utdanning for jazzmusikere. Utøvermiljøet er i ferd med å tørke ut. Det mangler produsentledd, og amatørmiljøet får for dårlig oppfølging. Dessuten finnes det for få gode arenaer for jazzere.

Bergen er av mange ansett som en svært så livat jazz-by. Men jazzen i Bergen blir drevet på minimumsbudsjetter og maksimum velvilje fra frivillige. Skal Bergen fortsette som jazzby, må det mer penger til.

Svaret på jazzens problemer bør være at det omtalte Regionalt Jazzsenter blir opprettet etter planene, samt at Nattjazz og Bergen Jazz Forum blir styrket. Det er der skapende og utøvende jazzere blir rekruttert og får jobbe. Det er avgjørende at Bergen kommune jobber med å påvirke fylkeskommunen og Kulturdepartementet til å gi økte bevilgninger til jazz i regionen.

■ Regionalt Jazzsenter i Bergen (RJB) skal være et kompetansesenter. En profesjonell scene for jazz, produsentledd for turneproduksjon, pedagogisk senter for jazzmusikk, og et knutepunkt for jazzmusikk på Vestlandet.

■ RJB skal etableres på Kulturhuset USF, og blir det første kompetanse-senteret for jazz i Skandinavia, med oppstart 1. august 1995. Det bør bygges en større scene, øvingsrom og undervisningsrom. Det skal produseres minst 100 kvalitetskonserter i året, med profesjonelle musikere på

SVINGER. Nattjazz er ikke nattjazz for Knut Kristiansen har entret scenen. FOTO: KNUST STRAND

lokalt og internasjonalt nivå. I tillegg skal det være minst 15 samarbeidskonserter av ulike typer hvert år.

■ RJB skal koordinere opplæringsvirksomheten innen jazzen, og spesielt legge vekt på å utvikle storbandmusikk.

■ RJB skal hjelpe frilansmusikere i regionen med utvikling av prosjekt og turneer. Og senteret skal samarbeide med Den Norske Jazzscene og Rikskonsertene om turneproduksjon på Vestlandet.

■ For å nå de målene som Bergen kommunes kulturmelding -93 setter opp, er det nødvendig med et årlig tilskudd på 5,5 millioner kroner til RJB. I følge fordelingsnøkkel 70/30 vil det si at kommunen/fylket må

ut med 1,65 millioner kroner, mens Kulturdepartementet må bevilge 3,85 millioner kroner årlig.

■ Nattjazzen har satt seg som mål å bli landets viktigste jazzfestival innen 30 års-jubileet 1997, og skal utvikle samarbeidet med næringslivet og andre aktører i kulturlivet i Bergen. Fra neste år er det nye satsningsområdet rytmisk musikk for unge, «Rytme-riff-rim». RRR-prosjektet er et ambisiøst opplegg for å innvie barn og unge til rytmiske musikkformer.

■ Nattjazzen har i dag 15 prosent offentlig stønad. Av totalbudsjettet på 3,5 millioner kroner går bare 15 prosent til administrasjon. Dette vitner om effektiv administrasjon og massevis av dugnadsinnsats. I dag har Nattjazz kun en halv stilling som daglig leder.

Sammenlignet med andre store norske jazzfestivaler, ligger Nattjazz langt bak i administrasjonsressurser. Det er nødvendig å utvide administrasjonskapasiteten til en hel stilling. For å nå Nattjazzens mål, er det nødvendig med en årlig bevilgning på 300.000 kroner fra Bergen kommune, det samme fra fylkeskommunen, og 1,4 millioner kroner fra Kulturdepartementet.

■ Bergen Jazz Forum har tross en omfattende virksomhet, klart seg med bare 120.000 kroner i årlig tilskudd fra kommunen. Dette er ti prosent av det totale budsjettet. Dette inkluderer leder i halv stilling, noe som ikke er nok. BJF ønsker å øke administrasjonens størrelse. Behovet for årlig tilskudd ligger på 200.000 kroner.

Bergens-kunstner

Navn: Ole Amund Gjersvik
 Alder: 30
 Yrke: Kontrabassist
 Utdannelse: Utdannet kontrabassist/kontrabass-pedagog.
 Musikklinjen U.Phils skole. Tre år ved Bergen Musikk-konservatorium (1987).
 Kunstnerisk virke: Har siden 1990 gitt ut tre soloplater. Har en ny plate liggende ferdig innspilt (august ifjor), mangler fullfinansiering for utgivelse. Deltatt på en rekke andre plateutgivelser, turneer, konserter og bandprosjekter. Er primært jazz-musiker, men spiller også andre genre. De siste par årene er mulighetene for å spille i Bergen blitt betydelig redusert. Mens det tidligere kunne vanke tre spillejobber daglig, teller de nå toppen opp til tre i uken.
 Inntekt: Varierer sterkt fra år til år. Brutto i 1993 150.000 kroner. Netto 26.000, dvs. etter at skatt og utgifter til reise, instrument-reparasjoner o.a. i direkte forbindelse med musikkjobbingen er trukket fra.

Hva kommunen sa:
 ■ «Kulturavdelingen bør legge til rette for at byens levedyktige jazzmiljø må få bedre arbeidsvilkår. Det vil si stabile tilskudd fra stat, fylke og kommune.»

■ «Videre må man i samarbeid med de samme tilskuddspartnerne og Norsk Jazzforbund arbeide for at landets første regionale jazzsenter legges til Bergen.»

■ «Kommunen vil arbeide for at Nattjazz sikres permanent statlig støtte.»

De som har evner vil kanskje aldri oppdage at kunstformen finnes.

Musikken skolen glemte

Det viktigste for utviklingen av samtidsmusikken i Bergen er å bygge opp et skikkelig miljø for denne kunstformen. Et miljø er den viktigste forutsetningen for å skape, spille og sørge for rekruttering til samtidsmusikken. Og ikke minst for å skape et publikum. Bergen har allerede et av Nordens mest kjente samtidsensembler, BIT 20. Det spesielle med samtidsmusikken er at den skapende kunstmusikken ikke finnes i folkeskolen. Skolen har aldri tatt ansvaret for å utvikle skapende evner i musikk. De som har evner blir aldri utfordret til å dyrke dem noe sted, og de vil kanskje aldri oppdage at kunstformen finnes.

Dessuten fungerer samtidsmusikken slik at det er utøverne som bestiller komposisjoner. Eller sagt på en annen måte: Komponistene må skaffe seg bestillere. Denne vekselvirkningen fører i alle fall til at de skapende kunstnere blir helt avhengig av utøverbiljøene. I løpet av de siste årene har BIT 20 bestilt 17 musikkverk, mens Music Factory har hatt vel 40. Dette er samtidsmiljøets ønsker:

- Ny Musikk Bergen/Autunnale. Ny Musikk Bergen, lokalavdelingen av landsforeningen Ny Musikk, er en medlemsorganisasjon som skal fremme forståelsen og interessen for ny musikk. Hovedmålet er å bedre

muligheten for å fremføre samtidsmusikk i Bergen, blant annet ved å arbeide for å få et fast profesjonelt samtidsmusikkensemble i Bergen.

Organisasjonen er arrangør av festivalen Autunnale som foregår i oktober/november. Festivalen har for 1994 et budsjett på 300.000 kroner, bidraget fra kommunen er på 80.000 kroner. Skal festivalen oppfylle sine målsettinger, bør budsjettet økes til 500.000 kroner, og bidraget fra kommunen til 200.000 kroner.

- Festivalen Music Factory. Målet er å gi regionen en internasjonal festival for samtidsmusikk på høyt internasjonalt nivå, på samme tid som Festspillene i Bergen. Den skal i hovedsak ha fokus

på kammarmusikk og elektroakustisk musikk. I tillegg skal den utvikle et seminar for lokale komponister og musikere med internasjonale kunstnere som lærere, et prosjekt for barn og ungdom, samt moderne musikkteater, evt. kammeropera eller moderne dans. I dag er det penger fra nasjonale fonds og Kassetavgiftsfondet som har vært festivalens rygggrad. Kommunen bidrar med 150.000 kroner av budsjettet på 600.000 kroner. Arrangørene mener at en 14 dagers festival bør ha et budsjett på to millioner kroner, der kommunen bør bidra med 200.000 kroner.

- Ensemblet BIT 20. Ensemblet er et av Nordens ledende på sitt felt. I 1993 hadde de tyve konserter, og siden 1989 er det fremført 104 forskjellige verk. I fjor var omsetningen på 1,1 millioner kroner, og offentlige tilskudd utgjorde 350.000 kroner. Tilskuddet fra kommunen var 60.000 kroner. Ensemblet hadde altså en egeninntjening på vel 70 prosent.

BIT 20 bør utvikles til et heltidsensemble for samtidsmusikk for 13 faste musikere, som i spesielle prosjekt kan utvides til 20 musikere, med en fast administrasjon. Det årlige budsjettet bør romme to/tre besøk ved festivaler/konserthus, cd-produksjon, pedagogiske prosjekt rettet mot barn og unge, og en konsertserie i regionen. Dette vil kreve et budsjett på 10,4 millioner kroner, der kommunens andel bør økes til 1,1 millioner kroner i en fem- til tiårs periode.

- KGB er en frittstående samling unge komponister som har som målsetting å utvikle regionale komponisters kompetanse. Men Bergen trenger et miljø der komponister brukes oftere og i breder forstand. Derfor bør det være mulig å bruke kommunale kroner til å skape prosjekter der lokale komponister blir brukt oftere og dristigere. Dessuten bør komponistenes vanskelige økonomiske situasjon bedres ved økte bevilgninger til stipend, for eksempel arbeidsstipend.

Walkendorfsgt. 1B
5012 Bergen

Restaurantthus

ORDBOK

Lars Otto Grundt:
STOR NORSK-FRANSK ORDBOK

Lars Otto Grundt
STOR NORSK FRANSK ORDBOK
2. utgave

NY UTGAVE NÅ!
70.000 oppslagsord

FAVØRPRIS
439.-
ord. 550.-

STODIA

HER FINNER DU OSS:
Studentsentret Parkvn. 1
Tlf. 55 54 50 00, samt
Alrek, NHH, BIH
Dragefjellet og BLH

TILBUDET GJELDER TIL 15/10

Velkommen til hyggelig miljø med utsikt over Fisketorget

Michel
er
restauranten i Bergen med det internasjonale kjøkken som serverer mat fra Mexico, Hellas, Libanon og Norge

Hver torsdag raspeballer og saltkjøtt kr 87.- + kaffe

Familiemiddag hver søndag kr 120.- + dessert.

BORDBESTILLING TLF. 55 31 20 05

Michel
RESTAURANT
TORGET 7

Hva kommunen sa:

- Kommunen har som målsetting å gjøre Bergen til et senter for nyskapende kunst. Dette medfører at man må sikre et levedyktig og aktivt miljø innenfor nyskapende musikk.
- Her må man i samarbeid med aktuelle institusjoner utarbeide en plan for å styrke dette feltet.

CD-SALG

Nyheter og bestselgere

REM (ny), Sigvart Dagsland, Lynni Treekrem, Absolute Music 11, Hanne Boel, Wet Wet Wet, Vamp, Iain Matthews (ny), U2 (diverse), Pink Floyd (diverse).

129.-

Spesialtilbud «Roots»
Hightone Records Jubileum-CD (21 spors) **69.-**

Spesialpris
Bjørn Eidsvåg (10 titler) U2 (6 titler) Joe Cocker live **99.-**

Forrest Gump dobbel-CD **199.-**

LANGÅPENT 10-20, 10-18

ROCADE
TLF. 55 31 79 79

For full musikk i Marken